

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ. ΤΡΙΤΗ 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Κυνηγάμε το χρήμα, χάνουμε την ευτυχία

Εισαγωγικό σημείωμα

Απόσπασμα από άρθρο της συντακτικής ομάδας της ψηφιακής έκδοσης της εφημερίδας *Καθημερινή*. Δημοσιεύτηκε στις 05/02/2005. Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/world/208320/kynigame-to-chrima-chanoyme-tin-eytychia>.

Τα χρήματα στο πορτοφόλι είναι πολύ περισσότερα από ό,τι στο παρελθόν. Κι όμως είμαστε πολύ φτωχότεροι σε... ευτυχία. Οι παλιότεροι επέμεναν ότι τα χρήματα δεν φέρνουν την ευτυχία. Τότε, λοιπόν, γιατί εμείς οι μοντέρνοι τρέχουμε από το πρωί μέχρι το βράδυ επιδιώκοντας να αγοράσουμε ό,τι μπορεί να αγορασθεί με χρήμα; Γιατί αδιαφορούμε για όσα μπορούν να μας γεμίσουν χαρά και ικανοποίηση, όπως η δημιουργία νέων φίλων, η παροχή βοήθειας προς τους πιο αδύναμους και η ενασχόληση με τις τέχνες και τα γράμματα; [...]

Τις τελευταίες δεκαετίες η κατάσταση μεταβλήθηκε. Η θεαματική αύξηση του εισοδήματος για το 5% των νοικοκυριών γέννησε μία οικονομική ελίτ που ζει σαφώς καλύτερα από τη μεσαία τάξη, με αποτέλεσμα την αύξηση του άγχους, της σύγκρισης για τους οικονομικώς πιο αδύνατους. Οι πιο εύποροι κατοικούν σε μεγαλύτερα σπίτια, δαπανούν όλο και πιο πολλά χρήματα για την ανανέωση της γκαρνταρόμπας τους, συχνά περισσότερο από ό,τι οι άλλοι δαπανούν για το ενοίκιο ενός μηνός. Στις Σκανδιναβικές χώρες, όπου είναι μικρότερες οι οικονομικές διαφορές, η ευδαιμονία των κατοίκων είναι σαφώς μεγαλύτερη από αυτή των πολιτών κρατών με μεγάλες οικονομικές ανισότητες, όπως οι ΗΠΑ. Ταυτόχρονα η τηλεόραση, το διαδίκτυο και τα περιοδικά λάιφσταϊλ μας καθιστούν μάρτυρες του τρόπου ζωής των πιο εύπορων.

Παραδόξως, η αύξηση των εισοδημάτων –που κάνει τόσο ορατό τον πλούτο– πυροδοτεί την έλλειψη ικανοποίησης από τη ζωή. Καθώς η επιθυμία απόκτησης υλικών όλο και αυξάνεται, η αύξηση του εισοδήματος απλώς γεννά αύξηση των επιθυμιών. Η αναρρίχηση ανδρών και γυναικών στην οικονομική κλίμακα δεν τους καθιστά ευγνώμονες για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους. Αντιθέτως γεννά στεναχώρια για όσα δεν έχουν αποκτήσει ακόμα.

Σκεφτείτε ότι κατοικείτε σε ένα διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων και ονειρεύεστε την απόκτηση ενός διαμερίσματος τριών υπνοδωματίων. Όταν το αποκτήσετε θα είστε ευτυχείς; Όχι απαραίτητα. Τα τρία υπνοδωμάτια είναι πια «συνήθης τρόπος διαβίωσης» και φυσικά αρχίζετε να ονειρεύεστε ένα διαμέρισμα με τέσσερα υπνοδωμάτια. [...]

Οι συνθήκες διαβίωσης, η εκπαίδευση και άλλοι δείκτες κοινωνικής ευδαιμονίας έχουν βελτιωθεί τόσο πολύ και τόσο γρήγορα, μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που δεν αναμένεται ανάλογο άλμα στο άμεσο μέλλον. Επειδή, όμως όλοι έχουν υιοθετήσει την άποψη ότι πρέπει κάθε χρόνο να κερδίζουν μεγαλύτερο εισόδημα, οι καλύτερες συνθήκες ζωής είναι παραδόξως τροχοπέδη στην ψυχική μας ευτυχία. Στα ανεπτυγμένα κράτη οι πολίτες

επιθυμώντας να αποκτήσουν όλο και περισσότερα, τελικά δεν εκτιμούν αυτά που έχουν.
[...]

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Slow living: Δεν χρειάζεται πάντα να κάνεις. Μπορείς μόνο να είσαι.

Εισαγωγικό σημείωμα

Το κείμενο αποτελεί διασκευασμένο άρθρο της Αγγελικής Τζάνου στην ιστοσελίδα loveyourselfmagazine.com και δημοσιεύτηκε στις 20/12/2021.

Ζούμε στην εποχή της ταχύτητας. Ο κόσμος μας κινείται πιο γρήγορα από ποτέ. Αγωνιζόμαστε για να είμαστε πιο αποτελεσματικοί, να στριμώνουμε περισσότερα πράγματα σε κάθε λεπτό, σε κάθε ώρα, σε κάθε μέρα. Από τότε που η βιομηχανική επανάσταση μετατόπισε τον κόσμο σε υψηλή ταχύτητα, η λατρεία να ζούμε εντονότερα και πιο γρήγορα μας οδήγησε σε ένα σημείο θραύσης. Αφήνω απλά εδώ τα εξής: οι Αμερικανοί περνούν 40% λιγότερο χρόνο με τα παιδιά τους απ' ό,τι στη δεκαετία του 1960. Ο μέσος Αμερικανός περνά 72 λεπτά κάθε μέρα πίσω από το τιμόνι ενός αυτοκινήτου. Οι Αθηναίοι αποφεύγουν το περπάτημα κατά τη μετακίνησή τους προς έναν συγκεκριμένο προορισμό, αφού η μέση απόσταση που περπατούν φτάνει μόλις τα 0,67 χιλιόμετρα. Και στην Ελλάδα γενικότερα επικίνδυνες διαστάσεις λαμβάνει το φαινόμενο του εργασιακού άγχους, σύμφωνα με ευρήματα έρευνας του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης. Ζώντας στα όρια της εξάντλησης, το σώμα και το μυαλό μάς υπενθυμίζουν συνεχώς ότι ο ρυθμός της ζωής μας είναι εκτός ελέγχου. Ανάσα. Το αντίδοτο σε όλη αυτήν τη φρενίτιδα. Ή, όπως αρέσει στους σύγχρονους γκουρού να λένε, slow living. [...]

Αν είναι ζητούμενο να δώσουμε έναν ορισμό για το slow living, τότε αυτός είναι πως το slow living είναι η απάντηση στον γρήγορο ρυθμό της καθημερινότητας (φαγητό, χρήματα, υλικά αγαθά κ.λπ.) και η φιλοσοφία που δίνει έμφαση στην απόλαυση και στην επαφή με τον εαυτό μας, αλλά και με το περιβάλλον. Δεν είναι τόσο ότι απορρίπτουμε την ταχύτητα, όσο ότι ελέγχουμε τους ρυθμούς της δικής μας ζωής. Σαν μια μαγική συνταγή που συνδυάζει την dolce vita με τον δυναμισμό της digital εποχής που ζούμε και που μας επιτρέπει, αντί να τα κάνουμε όλα γρηγορότερα, να τα κάνουμε όλα με τη σωστή ταχύτητα. Είναι η χρυσή τομή ανάμεσα στην παραγωγικότητα και στην ξεκούραση, η ισορροπία μεταξύ ταχύτητας και επιβράδυνσης. Κρατήστε, λοιπόν, τα κινητά σας. Δεν χρειάζεται να τα πετάξετε, να απαρνηθείτε την πόλη για την επαρχία και να αρχίσετε να καλλιεργείτε τα δικά σας λαχανικά (αν και έρευνες έχουν δείξει ότι το να χρησιμοποιούμε με συνειδητότητα την τεχνολογία είναι εξαιρετικά ευεργετικό, όπως επίσης και το να ασχολούμαστε με τα φυτά). [...]

Ο βασικός αντίπαλος του slow living είναι το fast food. Και δεν αναφέρομαι στο φαγητό, αλλά στη φιλοσοφία της βιασύνης, της άμεσης ευχαρίστησης, στην επιφανειακή κάλυψη της ανάγκης. Οπότε, επιλέγω να δίνω χρόνο στο να μαγειρέψω ένα θρεπτικό γεύμα, επιλέγω να πάρω χρόνο για να οργανώσω το σπίτι μου, ώστε να νιώθω όμορφα να μένω σε αυτό, επιλέγω να έχω γύρω μου άτομα που έχουμε επικοινωνία σε βάθος, με ειλικρίνεια και εμπιστοσύνη. Όλα αυτά, όπως καταλαβαίνετε, δεν ταιριάζουν και τόσο με τη νοοτροπία «να βρούμε κάτι να φάμε, ό,τι να 'ναι», «το σπίτι το έχω για να κοιμάμαι μόνο, δεν το αντέχω, έξω είμαι όλη μέρα», «μα δεν υπάρχουν άνθρωποι σήμερα, όλοι τον εαυτό τους κοιτάνε».

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Φόβος

Εισαγωγικό σημείωμα

Το ποίημα είναι του Ρέυμοντ Κάρβερ, από το βιβλίο «ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΕΙΧΑΝ ΖΗΣΕΙ», ανθολόγηση-μετάφραση-επίμετρο: Άκης Παπαντωνίου, εκδ. Κίχλη.

Φόβος μήπως δεις περιπολικό να πλησιάζει το σπίτι.
Φόβος μήπως σε πάρει ο ύπνος τη νύχτα.
Φόβος μήπως δεν σε πάρει ο ύπνος.
Φόβος μήπως εξεγερθεί το παρελθόν.
Φόβος μήπως χαθεί το παρόν.
Φόβος μήπως χτυπήσει το τηλέφωνο μες στη νέκρα της νύχτας.
Φόβος ηλεκτρικών καταιγίδων.
Φόβος για την καθαρίστρια που έχει ένα σημάδι στο μάγουλό της.
Φόβος για τα σκυλιά που μου έχουν πει πως δεν δαγκώνουν.
Φόβος άγχους!
Φόβος μήπως χρειαστεί να αναγνωρίσεις τη σορό νεκρού φίλου.
Φόβος μήπως σου σωθούν τα λεφτά.
Φόβος μήπως δεν έχεις πάρα πολλά, αν και ο κόσμος δεν θα το πιστέψει αυτό.
Φόβος για ψυχολογικές διαγνώσεις.
Φόβος μήπως αργήσεις και φόβος μήπως φτάσεις πριν από τους άλλους.
Φόβος για τα γράμματα των παιδιών μου επάνω σε φακέλους.
Φόβος μήπως πεθάνουν πριν από εμένα, και νιώθω ένοχος.
Φόβος μήπως χρειαστεί να ζήσω με τη μητέρα μου στα γεράματα τα δικά της και τα δικά μου.
Φόβος σύγχυσης.
Φόβος πως αυτή η μέρα θα τελειώσει με μια στενάχωρη στιγμή.
Φόβος μήπως ξυπνήσω και ανακαλύψω πως λείπεις.
Φόβος πως δε θ' αγαπήσω και φόβος πως δεν αγαπώ αρκετά.
Φόβος πως ό,τι αγαπώ θα αποδειχθεί θανάσιμο γι' αυτούς που αγαπώ.
Φόβος θανάτου.
Φόβος μήπως ζήσω πάρα πολύ.
Φόβος θανάτου.
Αυτό το είπα.

ΘΕΜΑΤΑ

Θέμα Α

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 60 λέξεις πώς, σύμφωνα με το **κείμενο 1**, κυνηγώντας το χρήμα, χάνουμε την ευτυχία.

Μονάδες 20

Θέμα Β

B1. Να χαρακτηρίσετε ως **Σωστή** ή **Λάθος** καθεμία από τις παρακάτω περιόδους με βάση τα **Κείμενα 1** και **2** και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, καταγράφοντας στο απαντητικό φύλλο το κατάλληλο χωρίο του κειμένου:

α. Στις παλαιότερες εποχές οι άνθρωποι επέμεναν ότι τα χρήματα δεν φέρνουν την ευτυχία. (κείμεν. 1)

- β. Στη σημερινή εποχή οι άνθρωποι είναι ευτυχισμένοι για όσα έχουν αποκτήσει λόγω της οικονομική τους βελτίωσης. (κείμεν. 1)
- γ. Οι καλύτερες συνθήκες ζωής έχουν συμβάλει στη βελτίωση της ψυχικής μας υγείας. (κείμεν. 1)
- δ. Στη σημερινή εποχή οι ρυθμοί ζωής είναι εξαντλητικοί. (κείμεν. 2)
- ε. Σύμφωνα με το slow living θα πρέπει να απαρνηθούμε κάθε μορφής ταχύτητα από τη ζωή μας. (κείμεν. 2)

Μονάδες 15

B2. Η αρθρογράφος του **κειμένου 2** επιλέγει, μεταξύ άλλων, και την τεχνική της σύγκρισης-αντίθεσης για να οργανώσει τον λόγο της. Να εντοπίσετε τα δύο σκέλη της σύγκρισης και να παρουσιάσετε τις διαφορές τους (μον. 6). Γιατί επιλέγει τον συγκεκριμένο τρόπο; Για την απάντησή σας να λάβετε υπόψη σας την πρόθεση της αρθρογράφου. (μον. 4)

Μονάδες 10

B3. α. Τι ρόλο εξυπηρετούν τα ερωτήματα της πρώτης παραγράφου του **κειμένου 1** στη δομή του άρθρου και ποιο είναι το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα; (μον. 5)

β. «Σκεφτείτε ότι κατοικείτε σε ένα διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων και ονειρεύεστε την απόκτηση ενός διαμερίσματος τριών υπνοδωματίων. Όταν το αποκτήσετε θα είστε ευτυχείς; Όχι απαραίτητα. Τα τρία υπνοδωμάτια είναι πια “συνήθης τρόπος διαβίωσης” και φυσικά αρχίζετε να ονειρεύεστε ένα διαμέρισμα με τέσσερα υπνοδωμάτια.» (κείμενο 1, §4)

Γιατί οι συντάκτες επιλέγουν το β' πληθυντικό πρόσωπο στο συγκεκριμένο χωρίο του άρθρου τους; (μον. 5)

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Γ1. Να παρουσιάσεις και να ερμηνεύσεις την ψυχολογική κατάσταση του ποιητικού υποκειμένου στο **κείμενο 3** με αναφορά σε τρεις (3) κειμενικούς δείκτες που την αναδεικνύουν. Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου δημιουργεί η ανάγνωση του κειμένου; Οργάνωσε την απάντησή σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Με αφορμή τη διαπίστωση που διατυπώνεται στο κείμενο 1 ότι «Παραδόξως, η αύξηση των εισοδημάτων –που κάνει τόσο ορατό τον πλούτο– πυροδοτεί την έλλειψη ικανοποίησης από τη ζωή» αποφασίζετε να εκφράσετε τις προσωπικές σας σκέψεις σε άρθρο σας που θα δημοσιευτεί στο ιστολόγιο του σχολείου σας σχετικά με τους λόγους οι οποίοι οδηγούν σε αυτή την έλλειψη ικανοποίησης από τη ζωή, αλλά και στο πού μπορεί τελικά ο άνθρωπος να αναζητήσει την ευτυχία (350-400 λέξεις).

Για την απάντησή σας μπορείτε να αξιοποιήσετε το υλικό και από τα τρία κείμενα.

Μονάδες 30